

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:445

av Isak From och Helén Pettersson i Umeå (S)

Det minoritetsspråkliga kulturarvet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av att säkerställa samlingarna av det nationella minoritetsspråkliga kulturarvet – såväl det materiella som det immateriella.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av att säkerställa utbildning och forskning inom minoritetsspråk som samiska och meänkieli vid Umeå universitet.

Motivering

Den 1 juli 2006 inrättades Institutet för språk och folkminnen (ISOF) efter en omorganisation av gamla Språk- och folkminnesinstitutet. Till det nya institutet fördes Svenska språknämnden, Sverigefinska språknämnden och en del andra funktioner. Av instruktionen (SFS 2006:888) framgår att myndigheten ska samla in, bevara, vetenskapligt bearbeta och sprida material om det svenska språket, de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli, romani chib och jiddisch, det svenska teckenspråket samt dialekter, folkminnen, folkmusik och namn i Sverige. I förordningen (2012:309) står det skrivet att myndigheten ska bedriva forskning inom sitt verksamhetsområde och verka för ökad kunskap i samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor. I det arbetet är institutionen Dialekt, ortnamns- och folkminnesarkivet (DAUM) i Umeå centralt.

Den 4 juni 2013 informerades personalen vid DAUM om att den statliga myndigheten ISOF av budgetskäl planerar att den ska koncentreras till endast tre orter – Uppsala,

Stockholm och Göteborg – och att avdelningarna i Umeå respektive Lund ska läggas ned och arkivmaterialet flyttas.

Att flytta detta betydelsefulla arkiv från Norrland innebär att tillgängligheten minskar och att kompetent och engagerad personal skingras. Dessutom har ingen hänsyn tagits till ett minoritetsperspektiv då DAUM även arbetat särskilt med meänkieli och samiska.

Vad som kommer att hända med samlingarna är i oktober 2014 fortfarande inte löst. Vid DAUM finns fortfarande ett viktigt arkivmaterial som rör hela Norrland. Här finns ett rikt kulturhistoriskt material som handlar om ortnamn, dialekter, seder och bruk. Materialet är viktigt för forskning och undervisning vid våra universitet och inte minst viktigt som inspirationskälla för vår tids muntliga berättande. Dessutom finns en mängd immateriellt kulturarv som inte tagits om hand och där ägarförhållandet är oklart då enskilda donerat eller lämnat in sina familjers inspelningar och berättelser.

ISOF har i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar med att öka det regionala perspektivet och hur myndigheten kan utveckla verksamheten så att den i större utsträckning ska ge effekt i hela landet. Mot denna bakgrund ter det sig konstigt att myndigheten avvecklar den regionala verksamheten och koncentrerar sig till storstadsområdena. Vår uppfattning är att regeringen bör se över behovet av att säkerställa arkivsamlingarna av det nationella minoritetsspråkliga kulturarvet – såväl det materiella som det immateriella. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

ISOF:s planerade omlokalisering innebär dessutom att kontakten mellan universiteten på respektive ort och arkiven svårigen kommer att kunna upprätthållas och stora värden riskerar att gå förlorade. För forskning krävs självklart arkiv med erfaren personal till hjälp för studenter och doktorander. ISOF har byggt upp ett nära samarbete med berörda universitet. Ett bra exempel är Centrum för samisk forskning, Cesam, vid Umeå universitet som samordnar forskning om samerna, samernas kultur, språk och historia och initierar ny forskning inom fältet. Cesam är en mötesplats för doktorander och forskare från olika discipliner inom universitetet för att skapa en positiv forskningsmiljö och ett kreativt tankeutbyte som berikar forskningen. Umeå universitetet är i allt väsentligt beroende av det uppbyggda samarbetet med Institutet för språk och folkminnen och i det arbetet är DAUM i Umeå centralt. Vår uppfattning är att det är angeläget att se över behovet av att säkerställa utbildning och forskning inom

minoritetsspråk som samiska och meänkieli vid Umeå universitet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Isak From (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)